

NAPREJ

Glasilo Socialistične stranke Jugoslavije.

Delo in delavstvo.

Delo ustvarja bogastvo in blagostanje narodov. Proizvaja in iznajdbe so sad materielnega dela ustvarjajočih. Radi tehničnega napredka raste neprestano splošno bogastvo. Še nikoli ni bilo proizvodnje tako silno in še nikdar ni bilo na zemlji toliko bogastva kakor baš v sedanji dobi kapitaliziranja in industrije. Misli bi bilo seveda tudi, da ni ljudstvo še nikdar uživalo takega blagostanja in razkošja kakor v kapitalistični dobi. Gospodarski napredek bi moral koristiti vsem. Ogromno bogastvo bi moralo zadostiti potrebam delavskih slojev. Po vsem logičnem mišljenju bi moralo biti delo v redu resničnega duševnega in gospodarskega blagostanja. Dejansko je pa položaj ves drugačen. Delo donša delavskemu ljudstvu namesto blagostanja revščino in pomanjkanje.

In kako to? ... V tem je vsa važnost socialnega vprašanja. Delavec ne poseduje sredstev dela. Le tako si moramo raztolmačiti dejstvo, da ne uživa delavec sadov svojega dela. Delavec poseduje le delovno moč — ono delovno moč, ki daje proizvaja obliko in vrednost, ki ustvarja, pospešuje in pomnožuje socialno bogastvo in splošni svetovni napredek.

Delo ne donša proletarcu življenja, sreče in blagostanja, zani je delo vzrok boli, stradanju in razredni krivičnosti. Ta vzrok hočemo na kratkem pojasniti in očrtati.

Socialno bogastvo ustvarja delovno moč. Socialna uredba, ki deli človeško

družbo po razredih — v razrede gospodujočih in v razred razlaščenih — sili delavca, da mora prodajati svojo ustvarjajočo delovno moč onim, ki monopolizirajo bogastvo in proizvajajo. Delavec je posestnik dela in on kupuje delovno moč proizvajalcev. Delavec je plačan suženj posedujočih, ki pa ne plačujejo njegove finančne in duševne delovne moči po vrednosti proizvaie.

Le del te vrednosti se izplačuje delavcu. Večji del vrednosti pa ostane delodajalcu, ki kopiči tako bogastvo, kapital. Kapital predstavlja le nakopičenje delovne moči.

Toda, kako vendarle mogoče, da je maloštevilni razred gospodujočih kapitalistov zaslužil delavski razred tako, da ga je prisilil, da se vdaja izkoriščevanju? To je bilo mogoče radi tega, ker si je kapitalistični razred osvojil proizvodna sredstva (stroje, tovarne, zemljo itd. itd.) Ta proizvodna sredstva predstavljajo edino eksistenčno sredstvo. Zato je delavec prisiljen, če noče trpeti gladi in pomanjkanja, da prodaja kapitalu edino vrednost, ki mu še ostaja, namreč delovno moč. Zato je kapitalistu omogočeno izkoriščanje delavstva in nakopičevanje kapitalov; zato je delo za one, ki ustvarjajo, vzrok revščine...

Toda krivično razdelitev bogastva omogočajo še drugi vzroki: stroj je najhujši konkurent delavstva. Stroj nadomešča in s tem izstradava delavca. Konkurenca stroja na eni strani in na drugi strani konkurenca med kapitalisti omo-

lzhaja razen pondeljka in dneva po prazniku vsak dan.

Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6-I.

Naslov za dopise: Ljubljana pošt. pred. 168. Tel. int. št. 312. Ček. rač. št. 11.959.

Stane mesečno 15 Din, za inozemstvo 25 Din. Oglasi: prostor 1 × 55 mm 1 Din.

Dopise frankirajte in podpisujte, sicer se ne priobčijo. Rokopisi se ne vračajo.

Reklamacije za list so poštine proste.

goča neprestano slabšanje položaja za delavstvo.

Stroj v kapitalistični družbi pomeni večje bogastvo za kapitaliste in je torej v prvi vrsti za njih blagoslov; toda stroj kot tak bi moral pomeniti blagoslov za delavca, ker mu je odvzel mnogo napornega dela. V resnici je v sedanji družbi pognal tisoče na cesto, in tisti, ki delajo s stroji, imajo vseeno naporno delo. Stroj bo pomenil resnično izboljšanje za delavstvo šele v socialistični družbi.

Naravna posledica kapitalističnega izkoriščevanja in tlačanstva je razredni boj in razredno združevanje delavskega ljudstva. Delavci ne posedujejo le delovne moči. Posedujejo tudi nekaj pravic. Predvsem pravico, ki jim gre po vseh naravnih in človeških zakonih, to je pravico do življenja. Sedanji kapitalistični režim ne priznava delavcu te pravice. Toda delavstvo je prišlo do zavesti svojih pravic in se zato bolj in bolj organizira v svoje bojne organizacije, ki uveljavljajo njegove težnje na gospodarskem in političnem polju. Boj delavstva, ki je boj za uveljavljanje pravic in interesov razlaščenih napram interesom posedujočih, mora biti za to neposredni boj razreda proti razredu. Mezdna gibanja in stavke dokazujejo da se razredni spor čimdalje poostrejuje ter izražajo dejansko, da je delavski razred proti sedanji kapitalistični uredbi človeške družbe.

Delavci so sužnji kapitalistov in delodajalcev. Na ramah delavcev sloni krivični sistem izkoriščanja in ubijanja. Pičlo število izvoljenh lenuhov monopolizira

Prebavljanje.

Končni smoter prebavljanja je ta, da se pretvori hrana v tekoče stanje in da se iz nje izloči redilne sestavine ter prevedejo v kri kot hrana za telesne stanice, vse drugo pa, kar je neprebavno, da se izloči skozi čreva. Med neprebavne dele hrane spadajo zlasti trdne celulozne stanične opne rastline.

Redilne sestavine hrane so: voda, soli, beljakovine, ogljikovi hidrati in toščice. Življenje stanic in vsega organizma je nemogoče brez teh sestavin.

Voda tvori 58,5% vse telesne teže. Vsa dnevna količina vode, ki jo človek povprečno sprejme v raznih tekočinah in jedeh, znaša 2700 do 2800 gramov. Voda je organizmu potrebna ne samo zato, da se v njej raztapljajo trdne spojine hrane, nego tudi zato, ker je brez nje nemogoče delovanje in življenje protoplazme (živiljska snov v celicah).

Soli jemlje človeški organizem največ v obliki kuhinjske soli. Na dan mu je treba soli okoli 32 gramov.

Beljakovine so najvažnejša sestavina protoplazme. Dobile so svoje ime od-

tod, ker so po kemijski sestavi in lastnostih v marsičem podobne beljaku kurjega jajca. Beljak je nasičena raztopina trdne beljakovine, tako zvanega albumina, ter se odlikuje s tem, da se v veliki toploti zgošči. Beljakovine imajo razen te lastnosti še drugo, namreč to, da je v njih jako veliko dušika. Beljakovine je največ v mesu (miozin), v jajcih (albumin), v mleku (kazein), v stročnicah (legumin) in nekoliko v moki (škrob ali glutin).

Ogljikovi hidrati so sestavljeni iz ogljika, vodika in kisika. Največ jih je v škrobih in v sladkorjih, to se pravi, v jedeh iz žita, riža, stročnic krompirja, kakor tudi v žitu in zrelih plodih, koreninah in steblih.

Toščice so v živalski in tudi v rastlinski hrani. Med toščice štejemo: navadno svinjsko mast, maslo, loj in olje.

Hrana se pričenja prebavljati v ustih. Tukaj se zdrobi z zobmi zmehča s slino in potem jo mišice jezika, mehkega neba in žrela potisnejo v požiralnik. To je požiranje. Razen tega prebije hrana v ustih še eno izpremembo. Tukaj se po vplivu

nekakega kvasa, takozvanega ptialina, škrob pretvarja v sladkorje.

Ko dospe prežvečena hrana v požiralnik, začne ta z obročastim krčenjem od zgoraj navzdol potiskati grizljaj čimdalje bližje k želodcu. Ta način, kakor se giblje požiralnik in kakor potiska hrano navzdol je nekako podoben gibanju deževnikovemu in se imenuje zategadelj črvasto gibanje ali peristaltika.

Ko dospe hrana v želodec, nadraži sluznico, žleze pa začno takoj izločati želodčni sok. Vse vrste hrane ne dražijo želodčnih žlez enako, ampak nekatere bolj, druge manj. Najmočnejše izločanje povzročajo ostre, slane in začinjene jedi. Želodčni sok je sestavljen iz kvasu, ki se imenuje pepsin, in iz solne kisline. Ta sok učinkuje na beljakovine ter jih pretvarja v lahko raztopne, tako zvane peptone, pripravne za vsesavanje. Da želodčni sok res učinkuje tako, kaže najbolje ta-le poizkus: Vzemimo 0,1 grama pepsina, raztopimo ga v 10 cm vode ter dodajmo temu 10 kapelj solne kisline, v vse pa damo malo skuhanega in drobno razsekkanega beljaka; potem vse skupaj dobro pretresimo in pustimo eno uro v to-

življenje delavcev in bogastvo, ki ga oni ustvarjajo. Za gospodujoče blagostanje, srečo in razkošje: za delavce glad in trpljenje. Ali ura osvobodjenja prihaja tudi za sužnje, ki so našli pot do osamosvojitve. »Proletarec«.

ODLOČITEV ŠE NI PADLA.

Ker vlada ne ve, na katerega izmed obeh stolov, ki čepi med njima, med demokratičnim in federalističnim, bi se vsedla. Tako odlašajo od dne do dne, in se je zaenkrat odločila da se odloči enkrat po pravoslavni velikonočni praznikih, ko se sestane radikalni klub. Ima vremena! — V tem pa tudi v radičevsko-klerikalno-muslimanskem bloku še ni dosežena popolna enotnost. Zastopnik Spahovega kluba Husein Alić s par drugimi poslanci je prišel celo v Beograd ministrom zahtevati, da se bo ta skupina v vsakem slučaju udeleževala parlamentarnega dela. — Na Veliko soboto in nedeljo je vlada razpravljala o likvidaciji pokrajinskih uprav in o volitvah v oblastne skupščine. Buržoazni centralizem, ki ne pripušča ljudstvu nobenega vpliva na življenje kakor države, če ne gre ta vpliv buržoaziji v dobro, buržoazni centralizem hoče torej pri tem zopet profitirati. Paragrafi o delokrogu velikega župana so marsikje nejasni zato omogočujejo zoženje tega delokroga v prid vladnega delokroga. Faktično je ministrski svet sklenil prevzeti nase marsikatero »posle« pokrajinskih uprav, posle, ki po naravi stvari ne pridejo v delokrog velikih »županov«. Kateri so ti posli — to bomo videli. Gotovo ne bodo tako prevzeti, da bi se s tem približali vsaj za korak socialističnemu idealu — ljudski samoupravi, ki nima seveda nič skupnega z avtonomijo slovenskega klerikalizma, ki je samouprava le za kako slučajno na površju stoječo strankarsko kliko.

Vse socialiste opozarjamo, naj ne kupijo nikdar nikler ničesar pri tvrdkah, ki ne oglašajo v našem listu.

ploti 45 stopinj C. Tedaj vidimo, da ni v raztopini več beljaka, ker se je ves raztopil kakor sladkor v vodi. Podobno se godi v želodcu z beljakovinami.

Ko se hrana v želodcu prebavi, torej tedaj, ko se izpremeni v tekočo kašo, v himus, se po peristaltiki postopno potiska v črevo imenovano dvanajstnik. Hrana ostane v želodcu navadno 3 do 5 ur, voda na največ eno uro. Če se ti peha, je to znamenje, da ostaja hrana v želodcu dalje časa in da se teže prebavlja. Bližanje je časih znamenje, da hrana ni dobra, da je za organizem škodljiva če bi prešla v čreva, in zato se z obratno peristaltiko meče iz telesa.

Ko se pojavi himus v dvanajstniku, povzroči izločanje jeter, trebušne slinavke in črevesnih žlez. Vsi ti trije soki se združijo, da se v črevih hitro dokonča prebava. Črevesni sok učinkuje na beljakovine, ogljikove hidrate in toščice ter jih raztopi, toda v slabši meri. Njegov učinek se pojavlja močnejše v drugem oziru, in sicer v tem, da dobi sok trebušne slinavke večjo prebavilno moč. Ta sok učinkuje naimočnejše, ker ima v sebi tri fermente. Eden, amilopsin, učinkuje kakor ptialin in dovršuje raztapljanje škrobov; drugi tripsin ali pankreatin, učinkuje ko želodčni sok ter pretvarja beljakovine v

Politične vesti.

+ **Vojni dobički od Boga.** V Švici so svojčas glasovali o oddaji imetja. Socialisti so predlagali, da bi del imetja oddali državi, zlasti pa tisti del imetja, ki so si ga zasebniki nakopičili tekom vojne in v povojnih konjunkturah. Pri ljudskem glasovanju je predlog z veliko večino propadel. Na nekem agitacijskem shodu je govoril klerikalni švicarski poslanec župnik Peter iz Liedela proti oddaji imetja in rekel: »Ustvaritelj je dal vsakemu dušo in v to dušo vložil hrepenenje po sreči. Del sreče imamo v dobičku za delo za pridnost in v prihrankih za slabe čase. To je pravo narave. Oddaja imetja bi bila tatvina na tistem pravu.« Zdaj imajo torej švicarski dobičkarji versko tolmačenje o svetosti njihovih dobičkov. Mogoče tudi, da bo g. župnik od njih nekaj dobil kot »del sreče v dobičku za delo«. Če iščejo naši klerikalci tudi del sreče ali celo srečo v »avtonomiji«, o tem se bo naše teneno ljudstvo kmalu prepričalo. Po mnenju naših klerikalcev je gotovo slabo, da ni ljubi Bog vložil v dušo vseh Slovencev hrepenenje po — avtonomiji v tem smislu, da bi klerikalci le sami imeli »del sreče v dobičku za delo«, ravno tako kakor v Švici. Klerikalizem in bogastvo sta povsod roko v roki napram delavskemu sloju: le po krajevnih razmerah znaajo klerikalci svoje interese drugače zaviti in jih v drugi obliki delavnemu ljudstvu predlagati.

+ **Francosko posojilo** (300 milijonov frankov, ne pa kakor so prvotno poročali, 30 milijonov!), je čudna zadeva. Nič se ne ve, čemu se bodo nove milijarde uporabljale (govore pa, da za »oboroževanje«), a že je fiksno določeno, da se sprejme. Od koga? Od vlade. Za to vlado parlament ne obstoja. Impertinencia, s katero gre preko nje, je res eden izmed jugoslovanskih specialitetov. Vlada je sklenila, da predloži parlamentu posojilo v odobritev le v tem slučaju, če ji bo zagotovljena večina. Izkoriščevalci so se polastili države, majhna družina izkoriščevalcev, da spravi ljudsko imetje k sebi

peptone; tretji sinaza, učinkuje na toščice ko žolč ter razen tega razkrajajo toščice v glicerin, raztopen v vodi, in mastne kisline. — Žolč učinkuje na toščice ter jih pretvarja v najdrobnejše kapljice, s čimer jih usposablja za prehod skozi žilovinske opne. Z učinkom žolča se prebavi in preide v kri okoli 99% toščice, brez žolča jih prebaviš komaj 40%.

Ko se naposled v tankih črevih dokonča prebava ko se izločijo redilni in prebavljeni deli hrane od neprebavljenih, se le-ti po peristaltiki potiskajo v debela čreva in končno v zadnje črevo, odkoder se kot iztrebek odpravljajo iz telesa. Ob prehodu skozi debela čreva se iztrebek strijuje, ker jemljejo črevesne stene večji del vode iz njega. Istotako dobivajo iztrebek ob prehodu skozi debela čreva slab duh, ki ga proizvajajo razne bakterije, katerih je vedno dosti v debelih črevih tudi pri vsakem zdravem človeku.

Prebavljeni deli hrane ne prehaajo v debela čreva nego se v tankih črevih vsesavajo z mnogoštevilnimi sesalkami sluznice. Vsesana hrana se raznaša z obtokom krvi kot hrana v vse stanice organizma, ki jih osvajaajo kot sestavino svoje protoplazme. To osvajanje se imenuje asimilacija.

na varno. Sami so se polastili? Kaj še — ljudstvo jih je samo postavilo! In za vse slučaje, če ena družina propade, je že zagotovilo mesto drugim družinam!

+ **Turki so za svojega poslanika** u Beogradu imenovali Bofi bega, ki je baje dober prijatelj našemu narodu in pozna balkanske razmere. Pri nas bo spoznal, da so čisto na poseben način balkanske in da se ni mogoče prav tako dobro spoznati v njih.

+ **Bivši bolgarski ministri** iz Radoslavovega vojnega kabineta so bili obsojeni: na dosmrtno ječo dr. Radoslavov, Tončev, Pešev, Popov, Dilčev in Petkov ostali pa na 5 do 15 let. Obenem so izgubili za vedno vse državljanske in politične pravice. Ti možje so bili sojeni kot vojni krivci, gotovo ne po krivici. Ampak z obsodbo posameznikov se bolgarsko ljudstvo ni zavarovalo proti bodočim vojnim zločinom. Nasprotno: nove vojne krivce redi na svojih prsih. Sistem treba odpraviti, sistem, ne pa le par oseb. Obsodba je brez veljave, če se daje potuho istotakim možem.

+ **Lozanska konferenca** se znova otvori v sredini tega meseca. Buržujski diplomati bodo poskrbeli za uspeh in — nove konference.

+ **Francozi so v Poruhru začeli žeti**, kar so nasejali. V soboto so se delavci, ki niso hoteli sodelovati pri rekviziciji avtomobila v essenskih Kruppovih tovarnah sponadli s francoskim vojaštvom. Imeli so 11 mrtvih, 32 težko in 50 lahko ranjenih. Francozi so zaprli vse ravnatelje Kruppovega podjetja, češ, da so dali delavstvu s sireni znamenje za napad. Francozi zasedajo nova mesta in nemška podjetja. Morda bi njih essenska lopovščina, pri kateri nosijo oni glavno krivdo, nekoliko izmodrila svetovno buržoazijo k posredovanju, da ne bo primorana drago plačevati svojo roparsko indolenco.

Delavci! Pridobivajte novih naročnikov in članov socialistični stranki. Kjer še ni organizacije, jo ustanovite takoj. Temeljne podatke najdete v »Strankinem programu in pravilniku«, ki je izšel te dni lepo in trpežno broširan in stane samo 4 Din. Naroča se v Ljubljani, poštni predal 168.

Ob vsaki priliki smatraj za svojo dolžnost pridobivati »Napreju« ali »Ljudskemu glasu« novih naročnikov.

Povej tvojemu prijatelju, da koristi sebi in družbi, če se izobražuje. Zavrni meščansko časopisje in naroči si list razredno zavednega delavstva to je dnevnik »Naprej« in tednik »Ljudski glas«.

Kadar si spoznal, da je treba tudi v tvojem kraju ustanoviti socialistično organizacijo in želiš kakšnih poslušal, piši takoj: Pokrajinskemu tajništvu SSJ in KDZ v Ljubljani, poštni predal 163.

Dnevne vesti.

Demon alkohol. O praznikih mora biti po mnenju našega ljudstva zmerom »lušno«, tudi v sedanjih težkih časih. Zadnje dni pred prazniki strog post, o praznikih pa se mora vse najmanj desetkrat »doprinesti«. Kakor v starih, zlatih časih, ko si moral verjeti vse, kar so ti k verovanju predlagali, ker drugače si prišel iz Kristusove ljubezni tudi do sovražnika kar na grmado ali pred v krščanski ljubezni delujoče in posvečene inkvizi-

torje, tako mora biti tudi danes, o praznikih nova obleka, če bi niti poštene srajce ne bilo, pa mora biti gnjat in medene potice, kakor če bi bili res medeni časi. Mora biti zlasti neizogibna pijača. Majhen zgled: Po ulicah bele Ljubljane gre z majavim, nesgurnim korakom delavec, držec za roko malega 4letnega dečka. Na očetu se pozna, da je preveč pogledal na dno kozarca. Nevem, ali je bil tega tudi mali sinček deležen, ker v svoji otročji neumnosti lahko markira hojo očeta. Pa če mu je nespameten oče dal pijačo ali ne, otrok je vseeno že žrtvovan alkoholizmu, če ga vodijo v pijančevalne prostore in družbe, ker se mu zdi pijanost tudi nekaj »luštnega«. Delavci, pazite na svojo lastno kri, na svoje otroke in jih varujte pred alkoholom. Ni koristen za starega, pogubonosan pa brezpogojno za mladino. Tudi do končne zmage delavskega razreda bomo prišli le čez mrtvo truplo sovražnika delavnega sloja, t. j. alkohola, ki je danes izdaten zaveznik kapitalizmu in povzročitelj velikega dela bede v delavskih vrstah. Proč z alkoholom!

Člani finančne kontrole bodo odslej prejeli kot nagrado za zasačenje tihotapcev eno četrtno vrednosti odvzetih predmetov ali denarja. Nam take nagrade ne diše, ker so dober pripomoček za razširjanje korupcije. Dajte finančnim uslužbencem poštene plače, pa bodo pošteno izvrševali svojo službo.

V poslednjem času se razširjajo po deželi vesti, da Mestna hranilnica ljubljanska pri njej vložnega denarja ne obrestuje. Te vesti so zlobno izmišljene in izvirajo od kokurenčnih strani, katerim je prelepi razvoj te hranilnice na poti. Mestna hranilnica ljubljanska je vlogovodno obrestovala in obrestuje sedaj navadne vloge po 5%, vloge na tekoči račun proti odpovedi po 6% oziroma 7%. Podrobna pojasnila daje hranilnično tajništvo. Danes upravlja Mestna hranilnica ljubljanska 86 milijonov dinarjev ali 344 milijonov kron zaupanega ji denarja s pupilarno varnostjo, poleg katere je treba upoštevati še to, da za vse vloge in obresti jamči mesto Ljubljana. Prav radi posebne varnosti nalaga pri Mestni hranilnici svoj denar ne samo zasebniki, ampak tudi sodišča, denar sodnih varovancev, župni uradi cerkveni in občine občinski denar.

Telefonske naročnike opozarjamo, da sta izšla najnovejša imenika telefonskih naročnikov, in sicer eden za Srbijo in Črno goro, eden pa za Vojvodino. Imenik telefonskih naročnikov v Srbiji in Črni gori velja 60 Din, drugih ravnateljstev pa 50 Din in se lahko kupi pri poštah Ljubljana 1 in Maribor 1 ali pa pri ekonomatu poštnega ravnateljstva v Ljubljani.

Pravnim potom. Neki naročnik z Jensevic odpoveduje »Napreju«, ker se ne strinja s tem, da bi ga tirjali z grožnjo »pravnim potom«. Prosimo njega in vse, ki tako mislijo, naj prečitajo še enkrat našo notico v »Napreju« št. 72 z dne 31. marca t. l. — Uprava »Napreja«.

Stavko v Jugoslaviji leta 1922. Ministrstvo za socialno politiko je izdalo statistiko, iz katere je razvidno, da je bilo lanskega leta 127 stavk, ki se jih je udeležilo 26.850 delavcev. Trajale so vsega skupaj 49.180 delavnih dni, za katere bi moralo delavstvo dobiti 14 in pol milijona dinarjev. Oktobra meseca je bilo največ stavk (38 z 8292 delavcev), najmanj pa v decembru (3 z 1056 delavcev). Največ izgubljenih dni je bilo v februarju (11.225), najmanj v aprilu (5759). Lesna industrija je dala največ stavk (53 z 11.468 delav-

cev) kamenolomi in tekstilna industrija ji sledita.

Listnica. A. P. Mislinje: Z včerajšnjim plačilom imate plačano samo do 7. marca 1923.

Pri pošti Črešnovci je bila 9. marca otvorena telefonska centrala z javno govorilnico za krajevni in medkrajevni telefonski promet. Ta centrala opravlja tudi brzojavno službo.

Delavci! knou'te čevlje samo z znamko »Peko« domačih tovarov Peter Kozina & Ko., Tržič, ki so najboljši in na cene ši. Glavna zaloga na drobno in debelo. Ljubljana. Breg 20.

Ljubljana.

Informacijski krožek se snide danes, v torek ob običajni uri.

Redna seja ljubljanskega občinskega sveta se bo vršila ta četrtek ob 6. zvečer v mestni dvorani. Med drugim so na dnevnem redu poročila glede revizije mestne davščine na nezazidane parcele, glede najetja dvainpolmilijonskega dinarskega posojila za zgradbo mestnega hodarstvenega urada, o zdravstvenih razmerah v Ljubljani in za napeljavo raznih vodovodov.

Mestna dvorana in posvetovalnica na magistratu. Razna društva, korporacije itd. so prirejale v zadnjem času svoje seje, občne zbere in drugo v dvorani ali posvetovalnici mestnega magistrata. To je bilo za čas vladnega komisariata lahko mogoče, ker se dvorano ni potrebovalo za poslovanje občinskega sveta. Sedaj so pa ti lokali radi številnih sej klubov, odsekov, upravnih odborov itd. tako zasedeni, da je le v izjemnih slučajih mogoče dati te prostore kakemu društvu na razpolago in se tudi prav lahko pripeti, da bi se moralo že izdano dovoljenje v zadnjem hipu preklicati. Radi tega opozarja mestni magistrat vsa društva in korporacije, ki so doslej običajno zborovali na magistratu, da si za svoja zborovanja po možnosti preskrbe druge prostore.

Društvo najemnikov za Slovenijo opozarja, da se bo vršila prihodnja javna odborova seja danes, v sredo ob 20. v veliki dvorani »Mestnega doma«. Društvena pisarna daje članom dnevno od 18. do 20. informacije na Sv. Petra cesti št. 20, pritično, desno.

Ljubljančani imajo velike oči. V zadnji številki smo poročali o vlogu 3 maskirancev v stanovanje ravnatelja Strojnih tovarov in livaren Bonclja. Drugi dan so se razširile razne vesti, da čepijo vsi trije zločinci še vedno v hiši, in sicer baje v dimniku. Policija je bila pokoncu. Ljubljana pa tudi. Našli niso ničesar, zato domnevajo sedaj, da si je privoščil kak dovtonež dober prvoaprilski potegljaj tako policiji kakor Ljubljani. Ampak 1. april ni bil v petek in soboto, temveč šele v nedeljo...

Pretekli teden se je rodilo 5 ženskih in 14 moških otrok. 2 mrtvorojena, umrlo je 25 oseb (14 ž. in 11 m.), ponajveč za jetiko (6), za srčno hibo 4, škrlatica je tudi 2 pobrala. 2 nova slučajja davice sta bila naznanjena. 1 škrlatica in 1 otročiške vročice.

Celje.

Politični diletanti vzdigujejo glave. Na predvečer pred volitvami je priobčila »Nova Doba« pod »Obrtni Vestnik« obširen članek s podpisom g. Frana Koštomaj, brivca v Celju. Mi bi njegovim klobocijam ne odgovarjali, če bi g. Koštomaj ne zahteval ponatis v drugih časopisih. »Nova Doba« je res srečen list, da ima

raznovrstne sodelavce iz vrst obrtnikov. Tako n. pr. se enkrat oglasi g. Bizjak, krojač, ta seka po bolniških blagajnah, kjer ima funkcijo kot član ravnateljstva. In ni kot tak še ničesar drugega napravil nego to, da morajo obrtniki in delavci še naprej plačevati visoke prispevke. Mi lahko samo eno zaslugo objavimo, ki jo ima g. Bizjak v svojem udrihanju po ravnatelju g. Kocmurju in ta je značilna za karakterizacijo naravoslovja političnih diletantov. Gospod Kocmur je odpustil nekega marljivega uradnika v celjski poslovalnici po naših informacijah zato, ker leta 1922, ni prišel Prvega maja neko prisego polagati v Ljubljano in ker ni podpisal neke okrožnice za 9—10 urni delavnik. Gospod Bizjak, kot nekdanji socialist, je soglašal z g. Kocmurjem. — Tu pa tam se oglasi g. Rebek, vodja obrtnikov. Le ta boli jasno priznava, da je demokrat in sovražnik šurnika (zato je uvel v svoji delavnici šurnik, seveda samo za pomočnike, vajence — 20 po številu — smejo delati 10 ur na dan). — Sedaj pa pride g. Koštomaj s svojim receptom za vajence in vojne invalide. Glede vajencev pravi, da pozna mojstre, ki pustijo opravljati raznovrstna domača dela na polju vajencem itd. Dalje pravi, da pozna brivskega mojstra, ki si pusti od vajenca kuhati kavo in potem mora spremljati »plemenito« šefinjo na trg s košaro. Gospod Koštomaj je natančno prepričan, da tak vajenec ne bo dobro znal svojega obrta, ko bo oproščen po dobi 3—4 let. Mi bi obsodili prei onega mojstra, ki pusti vajence mučiti se na polju, in takih je še mnogo v Celju. Nikakor pa ne tistega brivca, ki pusti svojega vajenca ob jutranjih urah na sprehod z lahko košarico v spremstvu šefinje. Saj to ne škoduje mlademu fantu, če vidi, kako je življenje drago dandanes, zlasti ne škoduje to njegov izobrazbi v stroki, ker se celi dan dišečega parfema v brivnici še dovolj navoha. Kar se pa tiče vprašanja organizacije vojni invalidov, ki jo g. Koštomaj obeta, mu pa mirno povemo, da so vojni invalidi in vdove že okosili njegove dobrote ter mu zagotavljamo, da ne bomo sledili njegovemu klicu. — Opazovalec.

Vestnik Svobode.

Vsem članom kulturne organizacije »Svoboda« v Celju naznanjamo, da se bo dne 9. aprila vršil redni letni občni zbor ob 9. dopoldne v gostilni »Zeleni travnik« z običajnim dnevnim redom. Z ozirom na veliko pomanjkanje izobrazbe med našim delavstvom, kateremu za to ni bila prilika dana v mladosti, pozivljamo ves celjski proletariat, tisti, ki še ni včlanjen v delavski kulturni organizaciji, naj to nemudoma stori in posebno, da potegne svojo mladino iz buržujskih taborov in jih izroči tam, kamor spadajo, kjer ni pohujševanja naše mladine, kjer jih ne zastrupljajo z meščanskim in kapitalističnim duhom, ampak jih hočejo utrditi za zdrave in resne bojavnike delavske »Svobode«. Če želiš svobodo, ti je tudi zagotovljena, toda dela zanj!

Gospodarstvo.

= Stinnesovo potovanje v Rim spravljajo sedaj v zvezo s tem, da hoče spraviti v svojo odvisnost vse proge južne železnice.

Zahtevaj od svoje strokovne organizacije naj pove, katera stranka je delala za zboljšanje socialne zakonodaje!!

(Po avtoriziranem prevodu Ivana Moleka.)

Amerika je bila v vojni, ki se ji je zdela tako važna, da je pozvala Franceta Kremena in njegove tovariše, da se vpišejo za vojaško službo. Deset milijonov mož se je pokorilo temu pozivu — toda Kremen ni bilo med njimi. On in njegova družba je smatrala vpisovanje za največjo burko dvajsetega stoletja. Oni se že ne vpišejo! Če jih domovina hoče imeti, naj pride sama ponje. In res je prišla — prišel je šerif in kakih trideset kmetov, ki so bili zapriseženi kot pomožni šerifi in oboroženi z revolverji in puškami. Lahko je bilo dobiti kmete za to delo. Ali naj njihovi sinovi odhajajo čez morje v smrt, potepuhi pa naj ostanejo doma in kradejo prašiče in kokoši, ki jih je zredila pridna kmetovalčeva roka? Dolgo časa so že imeli piko na taborišče v gozdu in zdaj lahko izvrše grožnjo v imenu patriotizma! Obkolili so šotore v temni noči in ustrelili enega delavca, ki je hotel pobegniti, drugim so pa pobrali orožje, jih naložili na šest avtomobilov in jih odpeljali v bližnjo naselbino.

France je stal pred naborno komisijo. Koliko je star? V resnici ni sam vedel, toda ugibal je, da mora imeti okrog šest in dvajset let. Vojaška služba je bila od ena in dvajsetega do dva in tridesetega leta. France je pa prisegel, da je že izpolnil dva in trideseto leto. Kaj naj store z njim? Znali niso, kje je bil rojen in tudi njega niso mogli pripraviti, da bi bil povedal, ker ni sam vedel. Njegov obraz je bil razoran z mnogimi potezami in imel je tudi nekaj sivih las od tiste grozne noči, ko je bila njegova družina uničena. Kmetje, ki so tvorili naborno komisijo, so lahko uganili starost konja, niso pa mogli uganiti starosti človeka.

»Vzamemo te vseeno,« je dejal končno načelnik komisije, starec s kozjo brado, ki je bil obenem mirovni sodnik.

»Dobro,« odvrne France, »ampak to vam ne bo nič pomagalo.«

»Kaj misliš s tem?«

»To, da se ne bom bojeval; jaz sem proti vojni.«

»Če si proti vojni, boš ustreljen.«

»Dobro. Vzemite puško in me ustrelite.«

»Zapro te za vse življenje.«

»Kaj me briga!«

Naborni komisariji so bili v zadregi. Težko je imeti opravka s človekom, ki se ne briga, kaj se zgodi z njim. Če ga zapro, ga morajo hraniti na občinske stroške in to ne bo pomagalo do zmage nad Nemci. Ogenj njegovih oči jim povedal, da njegovega odpora ne bodo strli tako hitro. Odložil je krajevni prid in starec s kozjo brado je zopet nagovoril Kremena: »Ali pojdeš iz našega okraja, če te izpustimo?«

»Ne brigam se za vaš prokleti okraj!«

Izpustili so ga. Z njim vred je bil oproščen tudi Divji Viljče, katerega je lahko vsakdo spoznal na prvi pogled, da ne bo več dolgo tlačil trave in preklinjal vojne. Obrnila sta mestecu hrbet in se napotila proti železnici. Prvi tovorni vlak, ki je pripotal mimo, ju je odpeljal daleč proč. Vso noč sta se vozila v praznem tovornem vozu. Ležala sta na golih tleh, ko je Franceta zbudil iz trdega spanja bolesten krik njegovega tovariša. Kremen se je ustrašil in v temi tipal Divjega Viljčeta. Zatipal je goščo, ki je bila mokra in vroča.

»Prijetelj, jaz sem pri kraju,« je vzdihnil Viljče.

»Kaj je?«

»Kri, kri se mi je ulila.«

France je bil tako zbežan, da niti vedel ni, kaj to pomeni. Drugega ni mogel storiti, kakor da je držal tresočo roko tovariša in poslušal njegovo stokanje. Čez nekaj časa se je vlak ustavil in France je skočil na tla in poklical zavirača, ki je stopil v voz s svetiljko v roki. Divji Viljče je ležal v luži svoje krvi; bil je že tako slab, da ni mogel dvigniti glave.

»O Bog!« vzklikne zavirač, »temu ni več pomagati.«

Viljče je premikal ustnice in France je sklonil glavo k njemu.

»Da si mi zdrav, brat,« je šepetal. To je bilo vse, France je zaplakal na glas. Lokomotiva je zapiskala.

»Kaj vruga delata na vlaku, potepuha?« zareži zavirač, toda boli mehko. Prijel je umirajočega — ni bil težko breme — in ga položil na lesen hodnik pred postajo.

(Dalje prih.).

UČITELJSKA TISKARNA

LJUBLJANA, FRANČISKANSKA ULICA STEV. 6

REGISTROVANA ZADRUGA Z OMEJENIM ZAVEZOM

TISKOVINE ZA ŠOLE, ŠUPANSTVA IN URADE. NAJMODERNEJŠE PLAKATE IN VABILA. ZA SNOBE IN VESELICE.

LETNE ZAKLJUČKE

NAJMODERNEJŠA UREDBA ZA TISKANJE ČASOPISOV, KNJIG, BROŠUR ITO.

STEREOTIPIJA. LITOGRAFIJA.

Prava sredstva lepote! Ki drže, kar obečajo!

Že 23 let v vseh deželah preizkušena, hvaljena in priljubljena so prava Elza-lepota pospešujoča sredstva lekarnarja Feller.

Elza-ohranna pomada zanesljivo varstvo proti solnčnim pegam, solnčni opsklini, lisam, hrapovi kože, odsirani zajedavci, ogrce, nabore in vsakovrstne druge nečistosti kože. 2 velika porcelanasta lončka s pakovanjem in poštino 25 din.

Elza-lilijno mlečno milo najmilejše in najfinejše milo lepote! Ideal vseh mil! Popolnoma neškodljivo, se jako dobro peni in je milega finega duha. 4 velike kose s pakovanjem in poštino 35 dinarjev.

Elza-pomada za rast las,

krepi kožo na glavi, zabranjuje izpadanje, trganje in cepljenje las, prhut in prerano osivelost i. t. d. 2 velika porcelanasta lončka s pakovanjem in poštino 25 dinarjev.

En polkus zadostuje da tudi vi rečete:

„To je ono pravo!“

Iščite v vseh lekarnah samo prave Elza-preparate od lekarnarja Feller.

RAZLIČNO: Lilijno mleko 6 Din; brkomaz 3 Din; najfinejši Hega-Puder dr. Krujerja v velikih originalnih škatljah 15 Din; najfinejši zobni prašek „Hega“ v patent-dozah 10 Din; puder za dame v vrečkah 2 Din; zobni prašek v škatljah 3 Din; v vrečkah po 2 Din; sachel (dišava) za perilo 3 Din; šampon za lase 2 Din; rumenilo za obraz 12 pismov 12 Din; najfinejše parfeme od 15 Din dalje; cvet za lase 20 Din; Elza-katranovo milo 5 Din. Za različne predmete se pakovanje in poština posebej računa.

Na vse gornje cene se računa za sedaj še 5% doplačila.

Naročila pisma adresirati na:

EUGEN V. FELLER, lekarnar, Stabica donja Elza trg 358. Hrvatsko.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Zvonimir Bernot (v imenu pokr. odb. SSJ).

Tisk Učiteljske tiskarne v Ljubljani.

Nepremočljive dežne plašče

za dame in gospode priporoča trdka

A. & E. Skaberné Ljubljana, Mesni trg 10.

Ivan Jax in sin

Ljubljana, Gosposvetska cesta 2.

Šivalni stroji Izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz tovarne v Lincu. - Ustanovljena leta 1867.

Vezenje poučuje brezplačno.

Pisalni stroji „Adler“.

Centiki zastoj in franko.

Kolesa iz prvih tovaren

in motorete za prvo kolo:

Dürkopp, Styria, Waffnerad.

Začasno znižane cene!

!! 10letna garancija !!

Velika izbira rokavic

nogavic

A. Šinkovic nasl. K. Soss, Ljubljana

Mestni trg 19.

TRGOVSKA BANKA D. D., LJUBLJANA

PODRUŽNICE:

Maribor
Novo mesto
Rakek
Slovenjgradec
Slovenska Bistrica

ŠELENBURGOVA ULICA ŠT. 1

(prej SLOVENSKA ESKOMPTNA BANKA)

KAPITAL in REZERVE Din 17.500.000.

Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje.

Brzjaviti: TRGOVSKA.

Telefoni: 139, 146, 458.

EKSPOZITURE:

Konjice
Meža-Dravograd
Ljubljana
(menjalnica v Kolodvorski ulici)